Vesiväylänsuunnittelukoulutus

osa 1: Väylänsuunnittelun perusteet 7. -9.10.2014

Alusten käyttäytyminen

Merikapteeni Peter Lindberg / Liikennevirasto

- Rakenteelliset seikat : syvyys, tuulipinta, runkokerroin, voima, peräsin ja potkurityypit (propulsiotyypit)
- Inhimilliset tekijät, väylän/vesialuuen syvyys, virtaukset, tuuliolosuhteet
- Aluksen trimmi, lastaus, (painopiste GM), painopiste liikkuessa (Pivot point)

Peräsimet

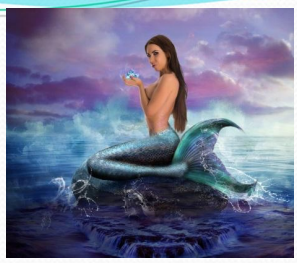

Styrbord / babord

Kaikkea on kokeiltu

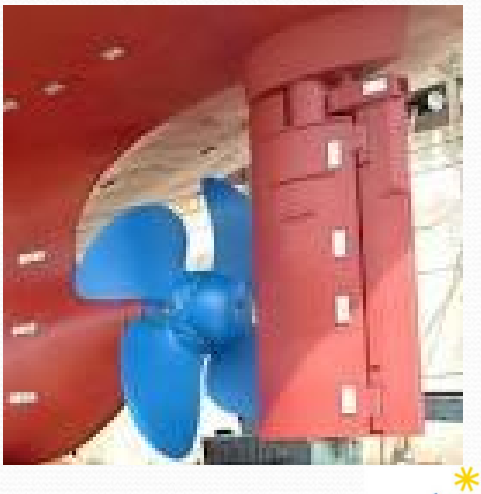

Liikennevirasto

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Potkurit

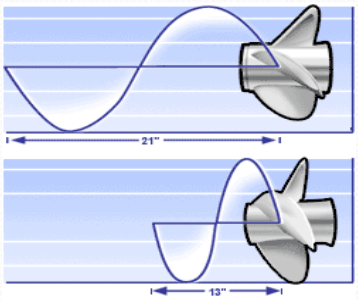

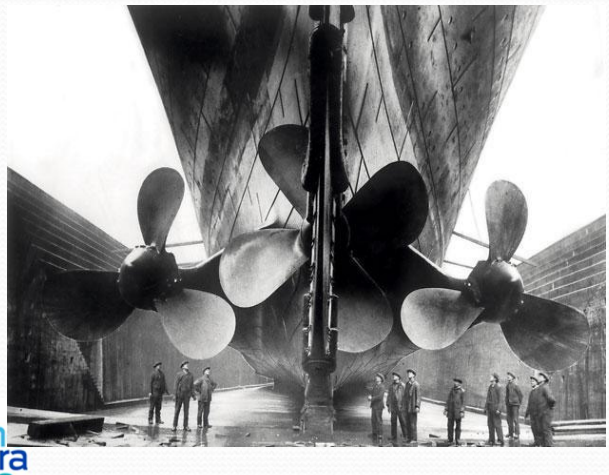

Vesisuihku

Liikennevirasto

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Azipod
Kääntyvät 360 astetta

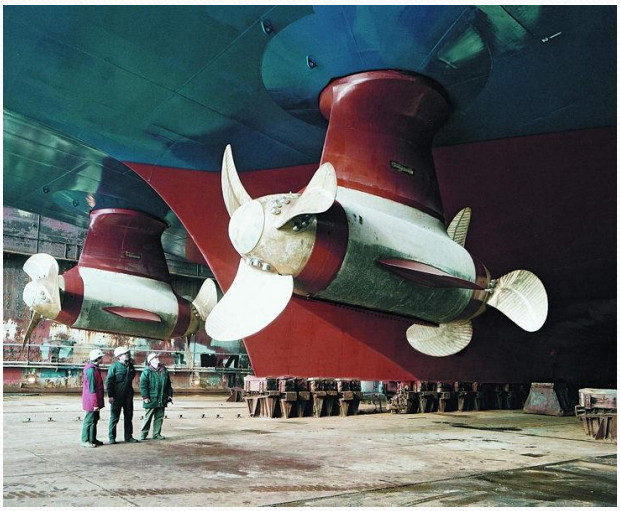

Rolls Royce
Huomioitava väylä/satama suunnitellussa

- Azipod ym laitteistot, parantavat huom aluksen kääntöominaisuuksia
- Hinaajien tarve vähenee
- Toisenlaiset vaikutukset laituri ja väyläalueen reunojen erosioon. Esim Viken, pieni yhteysalus, laiturien alustat syöpyivät lyhyessä ajassa
- Huomioitava suunnitellussa, jos erikoisaluksia paljon.
- Kun näihin liitetään sivuttain vaikuttavat keula ja peräpotkurit, aluksen ominaisuudet muuttuvat täysin.
- Puhutaan % keula / perä voima eli esim jaksaako alus kääntyä paikallaan(melkein paikallaan) kohti tuulta. Perässä voimaa, entä keula ? Sivuttaisliike satama-altaissa, jääkö keula/perä jälkeen. Voidaan kokeilla ” pollarivedossa”.

Aluksen käyttäytyminen

- Väyläsuunnittelun kannalta alus on tietysti aina oltava kunnossa
- Käyttäjän kannalta väylän ajettavuus riippuu myös aluksen trimmistä, tuulesta jne.
- Tietyissä tapauksissa väylä olisi ehkäpä oltava ” parempi ” ulos- tai sisään tultaessa
- Esimerkki Öljytankkeri lastissa, suuri vakavuus, hidas kääntymään, kun kääntyy, niin vaikeata keskeyttää käännös. Sama alus mennessä painolastissa toiseen suuntaan, niin kääntyy helpommin, on enemmän tuulialtis, mutta syväys huomattavasti pienempi. Hinaajien tarve on pienempi (kapeampi väylä?) kun taas lastissa ollessa niin hinaajillekin olisi hyvä merkitä turvavesi/ alue missä ne voivat liikkua. Esimerkkinä Utö-Naantali, levennykset saisi olla aina oikealla eli tässä tapauksessa itä-eteläpuolella. Luonnonväylillä tämä on tietysti vaikeata toteuttaa. (kaksi eri mitoitusalusta ??, sama pituus/leveys, mutta syvyyttä vain ½)
- Matkustaja-alus taas käyttäytyy suurin piirtein aina samalla tavalla.

Liik enne vira sto

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

- Alukselta löytyvät tiedot
- Pilot card
- Crash-stop
- Kääntymäsäteet
- Maista saatavat tiedot
- Väylän mahd ongelmat
- Tuuli
- Vedenkorkeus
- Liikenne

Liik enne vira sto

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kääntymäsäde

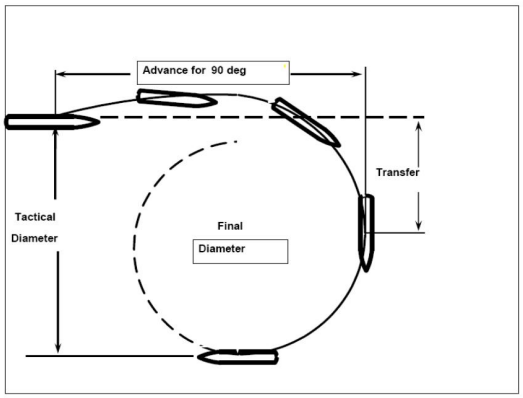

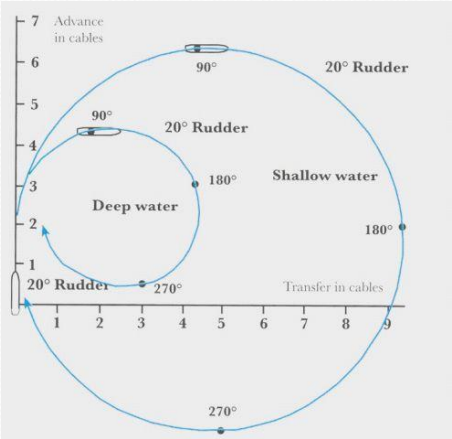

- Kuinka pitkä matka ennen 90 asteen käännös = advance
- Kuinka pitkä matka sivuttain = transfer

- Jos ison säiliöaluksen kone pysäytetään, perämies voi lähteä hyttiinsä, käydä suihkussa, ajaa partansa, hakea byssasta kupillisen kahvia, ja palatessaan takaisin sillalle hän voi lukea vielä Aku Ankan ja sitten alus alkaakin jo selvästi hidastaa vauhtiaan. Edellä kuvatut toimet ehtii varsin hyvin hoidella, vaikka telegrammin laittaisi täyspakillekin.

- Ero syvässä vedessä ja matalassa vedessä

Crash stop

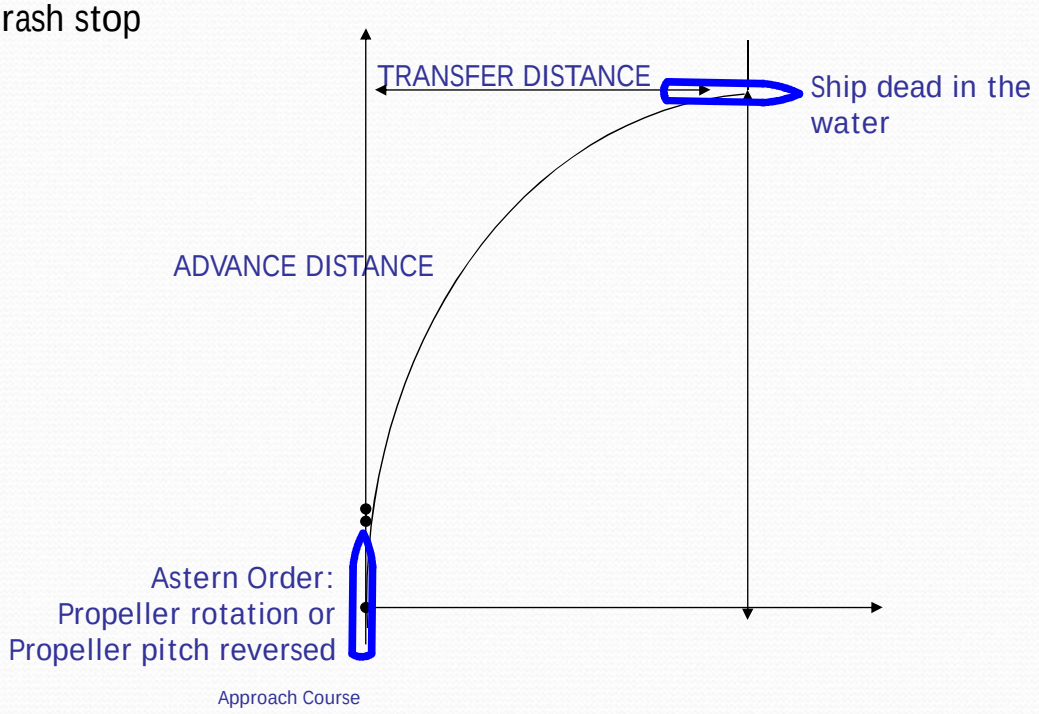

Pilot card

PILOT CARD

SHIP'S PARTICULARS

Name _____ Call sign _____

Displacement _____ (tonnes) Deadweight _____ (tonnes) Year built _____

Length OA _____ (m) Breadth _____ (m) Bulbous bow: yes/no

Draught fwd _____ (m) Draught aft _____ (m) Draught amidships _____ (m)

Port anchor _____ (shackles) Stbd anchor _____ (shackles) (1 shackle=27.4 m/15 fathoms)

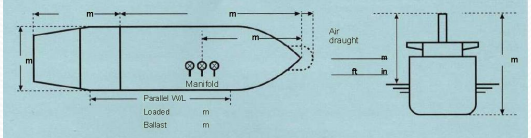

ENGINE

Type of engine _____ Maximum power _____ (kW) _____ (HP)

	rpm/pitch	loaded speed	ballast speed
Full ahead		(kts)	(kts)
Half ahead		(kts)	(kts)
Slow ahead		(kts)	(kts)
Dead slow ahead		(kts)	(kts)
Dead slow astern			
Slow astern			
Half astern			
Full astern		(% of full ahead power)	

Engine critical rpm _____ Maximum number of consecutive starts _____

Time full ahead to full astern _____ (sec) Time limit astern _____ (min)

- Laivan nimi, pituus, leveys, kuollut paino, Syväys, keula-perä
- Onko bulbi ?. Ankkurit, paino ja pituus
- Piirustus, esim missä kraanat, lastiluukut tai öljyputket
- Pääkone , tyyppi, max teho, millä kierroksilla, konevälitin ”Full Ahead = kierrokset . Sama muillekin ja myös peruutusvoimat/kierrokset.
- Vauhti eri kierroksilla
- Aika jolloin saavutetaan täysi taakse/eteen.
- Voiman % osuus keula / perä

Liikenneviraston

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

The Wheelhouse poster

- Permanently displayed in the wheelhouse.
- General particulars and detailed information describing the manoeuvring characteristics of the ship

WHEELHOUSE POSTER

Ship's name _____, Call sign _____, Gross tonnage _____, Net tonnage _____

Max. displacement _____tonnes, and Deadweight _____tonnes, and Block coefficient _____ at summer full load draught

Draught at which the manoeuvring data were obtained

Loaded	Ballast
Trial/Estimated	Trial/Estimated
____m forward	____m forward
____m aft	____m aft

STEERING PARTICULARS

Type of rudder(s) _____

Maximum rudder angle _____ °

Time hard-over to hard-over
with one power unit _____ s
with two power units _____ s

Minimum speed to maintain course propeller stopped _____ knots

Rudder angle for neutral effect _____ °

ANCHOR CHAIN

	No. of shackles	Max. rate of heaving (min/shackle)
Port		
Starboard		
Stern		

(1 shackle = _____m/_____fathoms)

PROPULSION PARTICULARS

Type of engine _____, ____kW (____HP), Type of propeller _____

Engine order	Rpm/pitch setting	Speed (knots) Loaded	Speed (knots) Ballast
Full sea speed			
Full ahead			
Half ahead			
Slow ahead			
Dead slow ahead			
Dead slow astern			
Slow astern			
Half astern			
Full astern			

Critical revolutions ____rpm
Minimum rpm ____ ____knots
Time limit astern ____min
Time limit at min. revs ____min
Emergency full ahead to full astern ____s
Stop to full astern ____s
Astern power ____% ahead
Max. no. of consecutive starts ____

THRUSTER EFFECT at trial conditions

Thruster	kW (HP)	Time delay for full thrust	Turning rate at zero speed	Time delay to reverse full thrust	Not effective above speed
Bow		s	°/min	min s	knots
Stern		s	°/min	min s	knots
Combined		s	°/min	min s	knots

DRAUGHT INCREASE (LOADED)

Estimated Squat Effect: Under keel clearance	Ship's speed (knots)	Max. bow squat estimated (m)	Heel Effect: Heel angle (degree)	Draft increase (m)
m			2	
			4	
			8	
m			12	
			16	

Liikenneviraston

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

The Wheelhouse poster

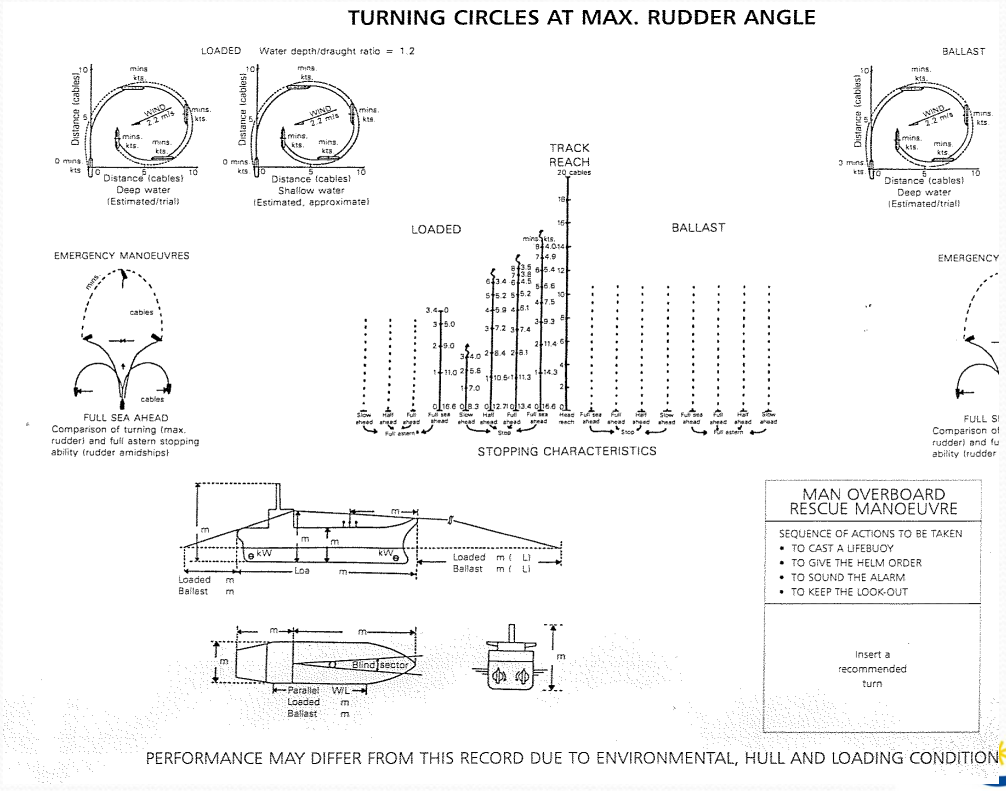

Liikenne virasto

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Automaattiohjaus

- Autopilot eli automaattinen ohjausjärjestelmä ylestyi jo -30 luvulla gyrokompassin yleistymisen myötä
- Alkuperäiset, ja vieläkin käytössä olevat, olivat vähemmän älykkäitä. Käyttäjä pystyi määrittelemään paljonko ruoria otettiin ja koska piti ottaa ” vastaan”. Yleisesti toimivat hyvin, mutta käytettiin enemmän avomerellä.
- Nykyään käytetään jo saaristossakin, käyttäjänä useimmiten luotsi, päällikkö tai perämies, joskus ruorimies.
- ROT automatiikka tuli -70 luvulla matkustaja-aluksiin Suomessa. Se on edelleen yleisin käytössä oleva automaatti ja mittari. Pysyy käännösvauhdissa tuulesta huolimatta.
- Väyläsuunnitellussa ei välttämättä aina avuksi, mutta alukset voivat suunnitella etukäteen käännöksensä. Kaaviokuva eri nopeuksista/ eri syvyyksistä / eri ROT

Liikenne virasto

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Manoeuvring

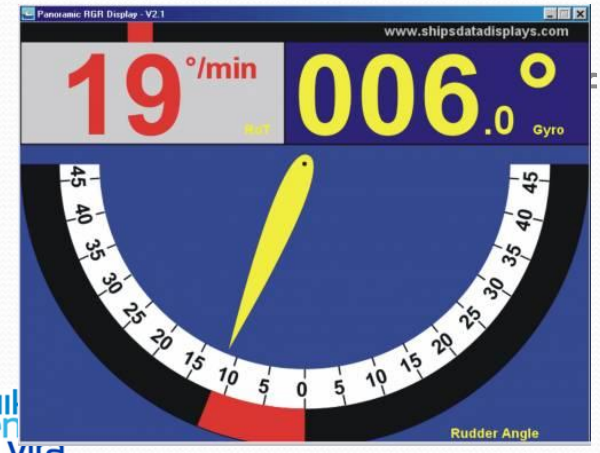

Turn (RoT)

Rate of Turn

- The speed of a course change is referred to as Rate of Turn (ROT)

ROT = change of course per minute (°/min)

21 solmua
19
17
15
13

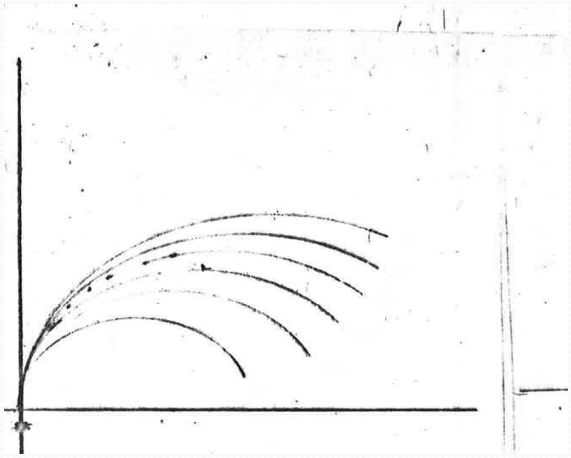

1: 25 000

Squat

- Squat ; imu
- Sivuttain, pystysuunta
- Kanava (bankeffect), saaristo, satama-altaat.

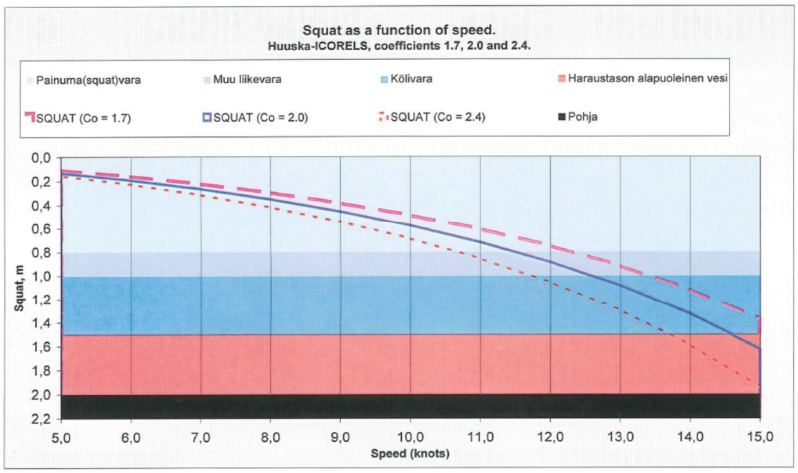

Formula of Squat

$$Squat = \left(\frac{1}{30}\right) * C_b * \left(\left(S_2\right)^{\frac{2}{3}}\right) * V^{2.08}$$

- V = Speed of ship in knots

- This is just one squat formula. There are hundreds of squat formulas, and all of them are empirical, none of them is exactly correct.
- The important thing about this formula is what happens with ship's speed.
- Fill in a ship's speed of 5 knots, or 10 knots, the result of the formula is 25 versus 100.
- Double speed gives four times higher squat.

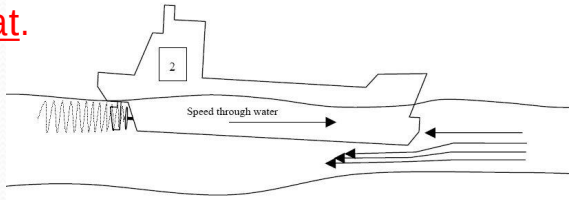

- (SST) A lucky passage of the Bridge

  Royal Caribbean Cruise Lines latest newbuilding sailed without problem under the Great Belt Bridge last Friday 14-April-2006 on her maiden voyage from Turku in Finland to Norway. The passage was complicated as the ship's height left only 1,5 meters to the bridge. The 338 m long cruiser vessel "Freedom of the Seas" had to pass at low water tide level and with a speed of 18-19 knots to make a draft increase by appr. 1,5 meters.

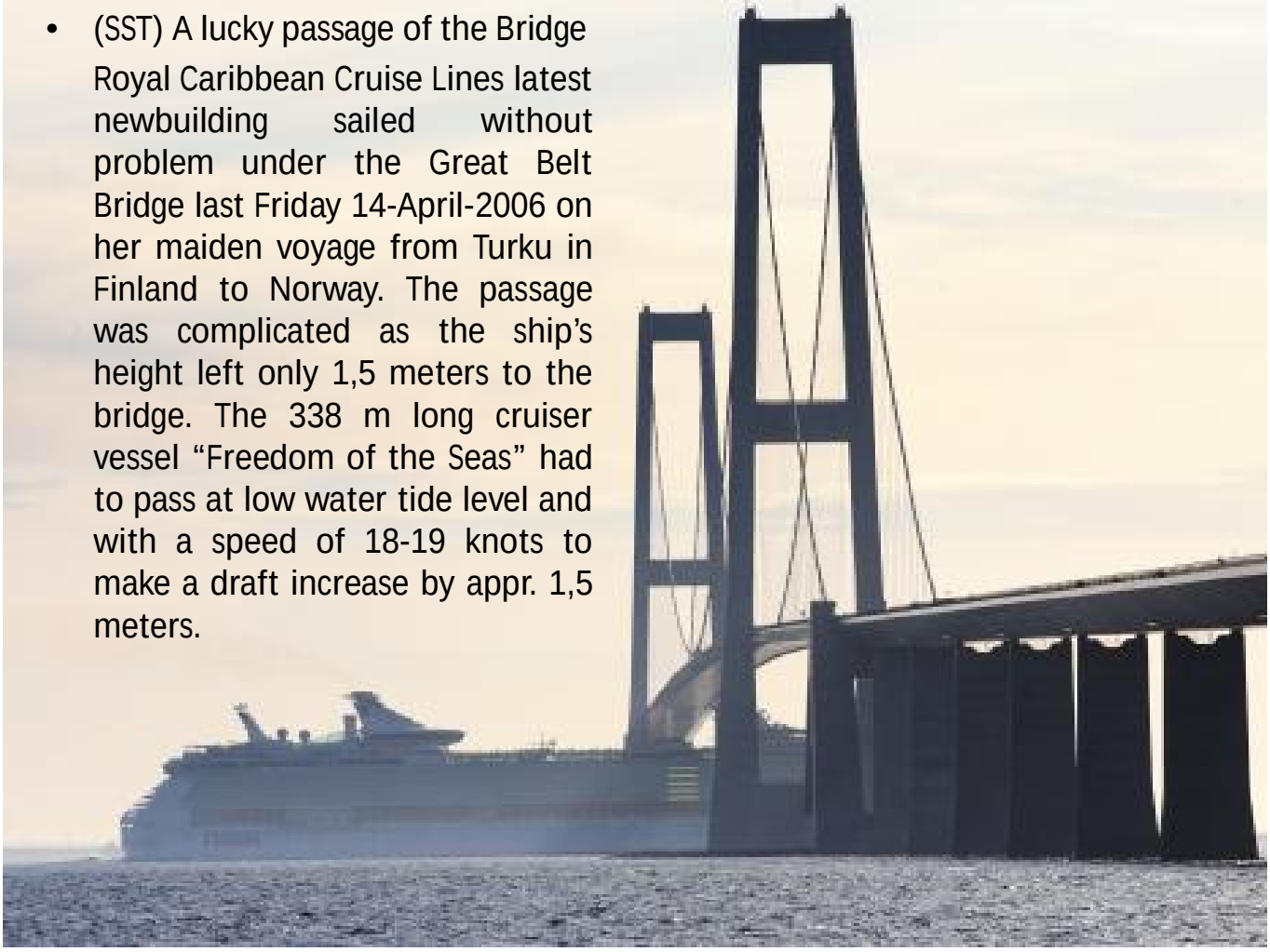

Aluksen painopiste

Kaikki vaikuttaa kaikkeen

Aluksen GM

- GM.
  Metacentric height,
  Alkuvaihtokeskuskorkeus
- Pivot point, the center point of any rotational system
- Laivan vakavuuden voi laskea suhteessa laivan keskipisteeseen. Näin saadaan trimmi eli luku, joka ilmoittaa, onko alus syvemmällä keulassa tai perässä. Toisaalta voi laskea vakavuuden pystysuunnassa ja saada tietoa esim kallistusherkkyydestä.

Kääntöpistettä on vaikeata laskea matkan aikana, kaikki muuttuvat olosuhteet vaikuttavat siihen

Liikenne virasto

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Pivot-piste (kääntöpiste)

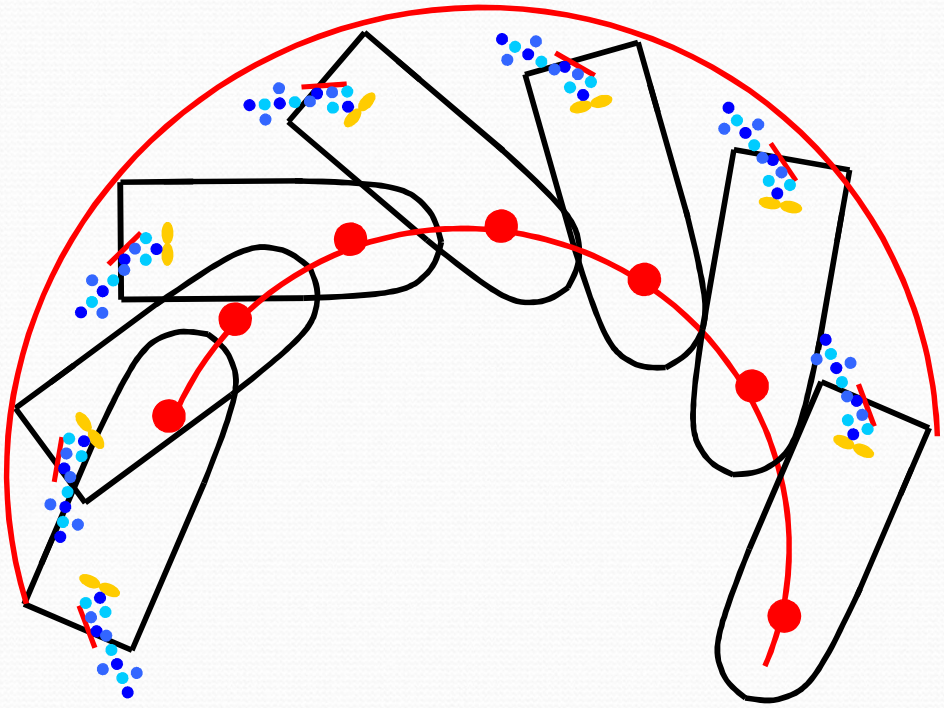

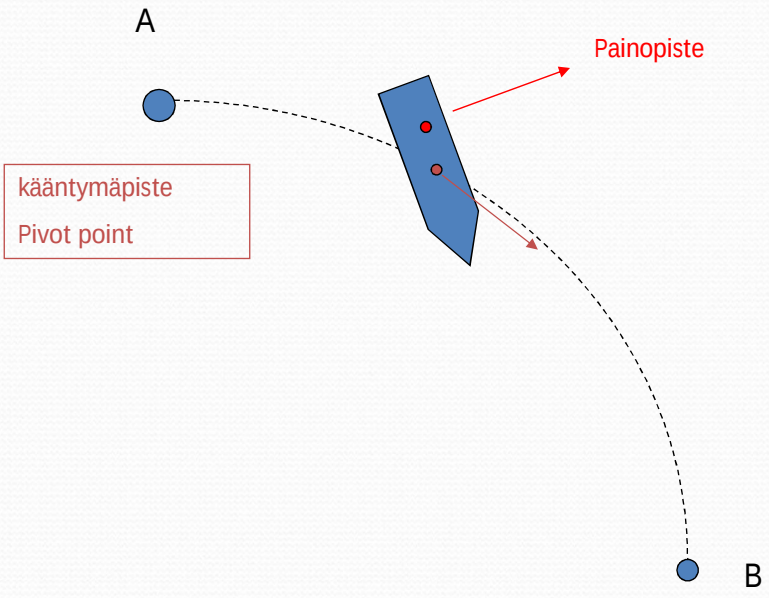

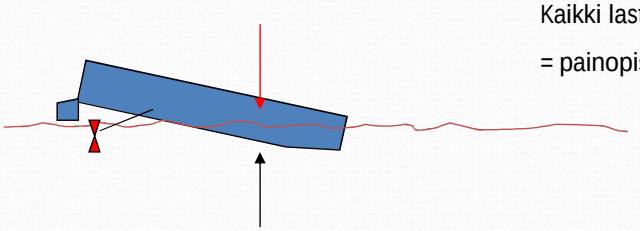

Kaikki lasti keulassa

= painopiste keulassa

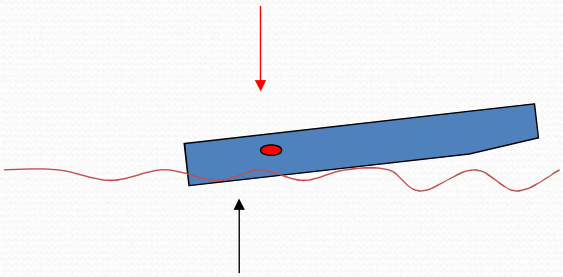

Kaikki paino perässä, alus kääntyy perän ympäri

Alus ohjataan

- Voimme vaikuttaa
- Vauhtiin
- Käännöksiin
- Trimmiin
- Aluksen suunta, osittain

- Ulkopuoliset voimat
- Tuuli
- Virta
- Squat
- Liikenne

- Muuttuvia ; Tuuli, syväys, virta, squat, liikenne

Miettikää, istukaa mielessänne pollarille ja katsokaa alusta. Tai tutustukaa saatavissa oleviin tietoihin

- -Miten se käyttäytyy
- Tuulipinta
- Trimmi
- Vakavuus
- Yleiskunto
- Painopiste